

Er ref: KN2025/01039

Green Power Swedens remissvar om Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning, SOU 2025:47

Green Power Sweden tackar för möjligheten att svara på SOU 2025:47. Green Power Sweden är en branschförening för företag som arbetar med storskalig vindkraft, solkraft och energilagring. Våra medlemmar står tillsammans för mer än en fjärdedel av Sveriges elproduktion och bidrar med lagringseffekt för balansering av elsystemet. Våra medlemsföretag möjliggör elektrifieringen av Sverige.

Förändringarna som planeras av elmarknaden både i Europa och i Sverige är genomgripande och bland det största som föreslagits sedan elmarknaden avreglerades under 1990-talet. Elsystemet har redan förändrats drastiskt genom att stora synkrongeneratorer fasats ut och ersatts med kraftelektronik och förnybar elproduktion. Idag byggs det mer förnybar elproduktion globalt än någonsin tidigare.¹

Sammanfattning av Green Power Swedens synpunkter

- Green Power Sweden ser positivt på utredningens övergripande inställning som orienterar mot marknadsmässiga lösningar. Genom att konsekvent tillämpa principerna från utredningen kan politiken skapa bättre villkor för all typ av fossilfri elproduktion, stärka innovation och säkerställa försörjningstrygghet.
- Vi anser att det är problematiskt att regeringen valt att inte invänta remissförfarandet för utredningens betänkande genom att redan gå vidare med flera förslag. Det väcker frågor om hur utredningens förslag kommer tas vidare och hur marknaden kommer att påverkas.

¹ [Supply: Renewables grow the most, followed by gas and nuclear – Electricity Mid-Year Update 2025 – Analysis](#), IEA.

- Ett för marknaden problematiskt förslag som regeringen gått vidare med är finansieringen av ny kärnkraft. Green Power Sweden delar utredningens bedömning att riskdelning med staten kan vara nödvändigt i ett läge när efterfrågan på el växer snabbare än marknaden kan hantera. Vi ser dock att regeringens förslag om riskdelning inte är i linje med utredningens slutsatser, utan enbart är riktat till ett enskilt teknikslag. Det riskerar att snedvrider marknaden och trycka undan annan produktion, både befintlig och tillkommande. Konsekvenserna måste utredas innan detta beslutas och behöver hanteras för att undvika negativa effekter.
- Green Power Sweden delar i grunden utredningens analys om att om att den befintliga marknaden för stödtjänster fungerar väl. Vi ser dock risker med framtida förändringar i samband med integration till de europeiska plattformarna. Myndigheterna behöver agera snabbt och kraftfullt när oväntade effekter uppstår som får allvarliga konsekvenser för aktörerna på elmarknaden.
- Prissäkringsmöjligheter är helt avgörande för att nyinvesteringar ska kunna göras. Utredningen berör området och Green Power Sweden välkomnar åtgärder som utökar prissäkringsmöjligheter. Vi vill framhålla att den bilaterala handeln är en viktig del av marknaden, därför avråder vi från åtgärder som begränsar sådana avtal.

Vi fokuserar vårt svar på utredningens fjärde kapitel. I Avsnittet *Övergripande synpunkter* beskrivs viktiga parametrar för vår bransch. Därefter följer detaljerade synpunkter på utredningens förslag och bedömningar.

Övergripande synpunkter

Elmarknadsutredningen identifierar i sitt betänkande² fem principer för en robust elmarknad. Dessa principer ses som grundbulten för en energipolitik och -marknad där alla fossilfria kraftslag kan bidra och där konkurrens, investeringar och försörjningstrygghet står i centrum.

Green Power Sweden instämmer i de fem principer som utredningen presenterar. Samtidigt är det problematiskt att regeringen, utan att invänta utredningens remissförfarande, genom propositionen om finansiering av ny kärnkraft³, redan avviker från utredningen. I ljuset av detta ställer vi oss frågan hur utredningens

² [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47.](#)

³ [Finansiering och riskdelning vid investeringar i ny kärnkraft Prop. 2024/25:150.](#)

förslag kommer att behandlas och vilken betydelse förslagen och bedömningarna kommer att få i praktiken.

Kapitel 4 Riskhantering och riskdelning

Krävs mer prissäkringsmöjligheter, men bilateral handel är viktig

Green Power Sweden ser elprissäkring som en essentiell del av den moderna elmarknaden. Merparten av alla investeringar som tillkommer och har tillkommit på marknaden har någon typ av prissäkringsmekanik inbyggd. Prissäkringar stimulerar investeringar eftersom det kan garantera kassaflöde.⁴ Som utredningen framhåller har det historiskt förekommit betydande prissäkringar, men merparten har gjorts "utanför marknaden" via bilaterala avtal, exempelvis PPA avtal.⁵ Vår bedömning är att dessa avtal växte fram som ett svar på ett marknadsbehov.

Marknaden för elprissäkring i dag – både sett till bilateral handel och börshandel, är dock begränsad. Vi härleder detta till en diskrepans sett till pris mellan producent och konsument. Det nuvarande låga spot-priset (ett resultat av att utbud och efterfrågan inte håller jämna steg) driver ned konsumenternas prisförväntningar på lång sikt, samtidigt som dagens prisnivåer är ohållbara för producenterna i längden.

Vi tror likt utredningen att mer clearing av avtal kan bidra till ökad transparens, vilket kan öka investeringar. Vi ser också att hindren för att delta på börsmarknaden för elprissäkring skyndsamt bör justeras bort. Green Power Sweden ser ett stort behov av ökade möjligheter att prissäkra och välkomnar åtgärder som har till syfte att åstadkomma detta. Samtidigt ställer vi oss negativa till åtgärder som reducerar möjligheter till bilateral handel och menar att den bilaterala handeln är ett naturligt och nödvändigt komplement till en mer strukturerade marknad för prissäkring.

Problematiken hönan & ägget – fokusera på efterfrågesidan

Vi vill understryka och utveckla en problematik som lyfts av utredningen. I utredningen presenteras problematiken som "hönan & ägget"⁶. Utredningen menar att utbyggnaden av elintensiv produktion inväntar en mer omfattande utbyggnad av elproduktion och vice versa. Green Power Sweden ser likt utredningen⁷ att balansen mellan utbud och efterfrågan är avgörande. Idag har Sverige de facto ett överskott av elproduktion.

⁴ [PPA - ett faktablad från Svensk Vindenergi.pdf](#).

⁵ [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47](#), s. 195.

⁶ [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47](#), s. 198.

⁷ [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47](#), s. 214.

De senaste åren har elproduktionen byggts ut i omfattande takt under marknadsmässiga förutsättningar. Sverige exporterar i dag över 30 TWh el⁸, produktion som hade kunnat nyttjas nationellt för att påskynda elektrifieringen. Ingripande av staten på elmarknaden bör därför inledningsvis fokusera på efterfrågesidan, för att påskynda elektrifieringen. Tyvärr har vi sett beslut i fel riktning med bl.a. höjd konsumtionsskatt på el och försämrade incitament för elektrifiering av transportsektorn – det kommer i stället behövas en tydlig politik för elektrifiering om efterfrågan på el ska öka.

Riskdelning med staten kan vara nödvändigt men konsekvenser för marknaden måste beaktas mer

Green Power Sweden anser att marknadsmässiga förutsättningar skapar möjligheter för effektiva investeringar. Därför bör ingripanden från staten vara noga övervägda med utgångspunkt i marknadens behov och teknikneutralitet. ELS analysis har på uppdrag av Green Power Sweden tagit fram ett teknikneutralt koncept⁹ som skulle kunna användas som utgångspunkt. Med anledning av både de svenska klimatmålen och planeringsmålet mot 300 TWh ser Green Power Sweden att det kan vara motiverat att staten tar ett större ansvar för att säkerställa elproduktionen under en period för att skynda på utbyggnaden. Vi instämmer därför med såväl utredningens bedömning som Utredningen om havsbaserad vindkrafts bedömning¹⁰ att det kan vara motiverat med statlig riskdelning för kapitalintensiv kraftproduktion, exempelvis havsbaserad vindkraft, vid en omfattande elektrifiering.

Synpunkter på utredningens scenarioanalyser och lönsamhet

Bristfälliga antaganden om fortsatt utbyggnad av vindkraft

Utredningens framtidsanalyser som tagits fram tillsammans med Profu, i syfte att visa olika elektrifieringstakter, utbyggnad av olika kraftslag, elpriser och lönsamhet anser vi visar en alltför teoretisk och enkel bild av marknadsutvecklingen. Det nuvarande marknadsläget gör det mycket utmanande för ny vindkraft att komma tillstånd i närtid.

Den nedåtgående investeringstrenden¹¹ inom vindkraften ser vi som ett resultat av låga elpriser, ensidigt politisk fokus och försvårande marknadsförutsättningar (i form av exempelvis höga obalanskostnader och svåra tillståndprocesser). För att vända

⁸ [Elstatistik](#), Svenska kraftnät.

⁹ [Bilaga 1, Teknikneutralt allokeringssystem.](#)

¹⁰ [Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem, SOU 2024:89.](#)

¹¹ [Kvartalsstatistik](#), Green Power Sweden.

den negativa trenden ser vi att marknadsförhållanden behöver förbättras. Att förutsätta fortsatt utbyggnad av exempelvis landbaserad vindkraft även om inga åtgärder vidtas, i linje med utredningens analysresultat, anser vi presenterar en alltför förenklad och optimistisk bild av marknadsutvecklingen.

Avstannade av utbyggnaden är problematiskt både ur ett energisystemperspektiv och för svensk konkurrenskraft. Vind- och solkraft är de två kraftslag som snabbast kan byggas ut i stor skala och därmed möta ett kortsiktigt upptrappat behov. Utan en fortsatt utbyggnad löper Sverige risken att tränga bort såväl kapital i ny elproduktion som kapital avsett för elintensiv industri.

Kärnkraftens lönsamhet – oroande analysresultat

Utredningen framhåller att investeringarna i ny kärnkraft inte är lönsamt om kostnaderna ökar med 20 procent.¹² Green Power Sweden anser att alla antaganden om kostnader behöver beaktas noggrant och att det krävs mer klarhet i hur resten av marknaden påverkas vid införandet av stöd. Vi är oroade att subventionerad kärnkraft redan i konstruktionsfasen riskerar att tränga undan annan produktion och att det i driftsfas saknas incitament för att reglera ned produktion vid låga elpriser. Under bilagor visar vi också hur det statliga stödet kan snedvrida marknadsvillkoren.

Obalanskostnader: akut hinder för lönsamheten

Utredningen nämner att Svenska Kraftnätets stödtjänstmarknad fungerar väl, vilket Green Power Sweden i grunden instämmer med. Dock har Svenska Kraftnätets nya mekanismer för balansering i förberedelse för påkopplingen till de europeiska plattformarna Mari (mFRR) och Picasso (aFRR) redan haft stora konsekvenser för marknadsaktörerna både på produktion och konsumtionssidan.

Både elintensiva industriaktörer och elproducenter har fått orimligt höga fakturor för att hantera obalanser. Den övergripande konsekvensen blir en fördyrning för redan gjorda investeringar och en betydligt osäkrare marknad, där befintliga och framtida projekt har svårt att kontrollera kostnadsbilden. Den dåliga erfarenheten av orimliga obalanskostnader vittnar om vikten av noggranna konsekvensanalyser och att mer verktyg för snabb hantering behöver komma till stånd.

¹² [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47](#), s. 214.

Detaljerade synpunkter

4.3.1 Ändrat ägande av den finansiella elbörsen

Green Power Sweden instämmer i utredningens förslag om att se över hur likviditet och clearing av bilaterala avtal kan öka. Vi menar dock att den förändrade ägarbilden av börsen inte ska begränsa marknadens aktörer att genomföra ej clearad OTC avtal/handel. Det sistnämnda har hittills varit en lösning för marknaden när clearade kontrakt inte funnits som en samhällsekonomisk effektiv lösning.

Vidare ser vi att branschens aktörer i stor mån bör inkluderas i de arbetet som genomförs av myndigheterna, för att säkerställa att implementeringen överensstämmer med deras kravbild. Slutmålet är självklart att öka förtroendet för den mer strukturerade handeln, men samtidigt säkerställa att mindre reglerad handel får fortleva som ett komplement.

4.3.2 Prissäkring mellan elområden

Green Power Sweden är positiva till utredningens förslag om ökad mängd EPAD-kontrakt. Idag finns inget effektivt sätt att prissäkra gentemot volatila elpriser och det behövs åtgärder för att neutralisera prisskillnader mellan elområden.

4.3.2 Bankgarantier och förlusttäckning

Green Power Sweden instämmer i utredningens bedömning att fler banker måste bli godkända att ställa ut bankgarantier till Nasdaq Clearing. Vi ställer oss även bakom utredningens förslag att skyndsamt ta bort regelverket som begränsar bankgarantier som en säkerhet.

Till skillnad från utredningen ser Green Power Sweden dock att den icke-clearade handeln fortsatt har en viktig del i vårt moderna elsystem. Green Power Sweden instämmer också i utredningens förslag om att uppmärksamma förlusttäckningen för clearinghus eftersom detta moment visat sig begränsa deltagande från marknadens aktörer.

4.6.2 och 4.6.3 Statligt prisstöd genom dubbelriktade differenskontrakt

Green Power Sweden instämmer i utredningens bedömning att riktade stöd till enskilda kraftslag löper risken att snedvrider marknadsförutsättningarna för alla

kraftslag som är exkluderade från stöden.¹³ Green Power Sweden instämmer även med utredningens bedömning att det kan vara motiverat att staten tar ett större ansvar för att säkerställa utbyggnaden av elproduktionen i vissa lägen.

Det kommer att behövas en kraftig utbyggnad av all elproduktion för att kunna uppfylla det svenska klimatmålet om klimatneutralitet till 2045 och planeringsmålet i den energipolitiska inriktningspropositionen om 300 TWh till 2045. Vi instämmer därför med såväl utredningens bedömning som bedömningen från Utredningen om havsbaserad vindkraft¹⁴ att det kan vara motiverat med statlig riskdelning för kapitalintensiv kraftproduktion som inte kan komma till på marknadsmässiga grunder. Detta gäller exempelvis för havsbaserad vindkraft vid en omfattande elektrifiering, där utbyggnaden av andra mer kostnadseffektiva kraftslag inte räcker till i volym eller på platser där annan produktion inte kan byggas ut ytterligare.

I de fall statligt ingripande är nödvändigt bör dock fokus vara att utforma spelplanen teknikneutralt. Riktade stöd, oavsett om det är CfD:er eller annan riskdelning till såväl havsbaserad vindkraft som kärnkraft, måste åtföljas av gedigna marknadsanalyser som säkerställer att stöden inte tränger undan andra investeringar i exempelvis landbaserad vindkraft och solkraft.

Attraktiviteten för förnybara investeringar har redan sinat i Sverige och investerare anser att marknadsförhållandena är utmanande.¹⁵ Vår kvartalsvisa statistik visar att ingen ny vindkraft har beställts de senaste fyra av sex kvartalen.¹⁶ Långsiktigt privat kapital söker sig främst till marknader med stabila och förutsägbara regler. Länder med teknikneutrala regler tenderar att attrahera mer privat kapital. Politiskt beroende stöd höjer kapitalkostnaden och minskar investeringarna med upp till 30 procent.¹⁷ Tekniska, snäva stöd kan underminera prissignaler, skapa elnätsobalans och försämra lönsamhet för alla kraftslag– inte bara förnybar elproduktion utan även för existerande kärnkraft och vattenkraft. Figur 2 illustrerar den potentiella kapitalflykten från Sverige.

¹³ [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47](#), s. 244.

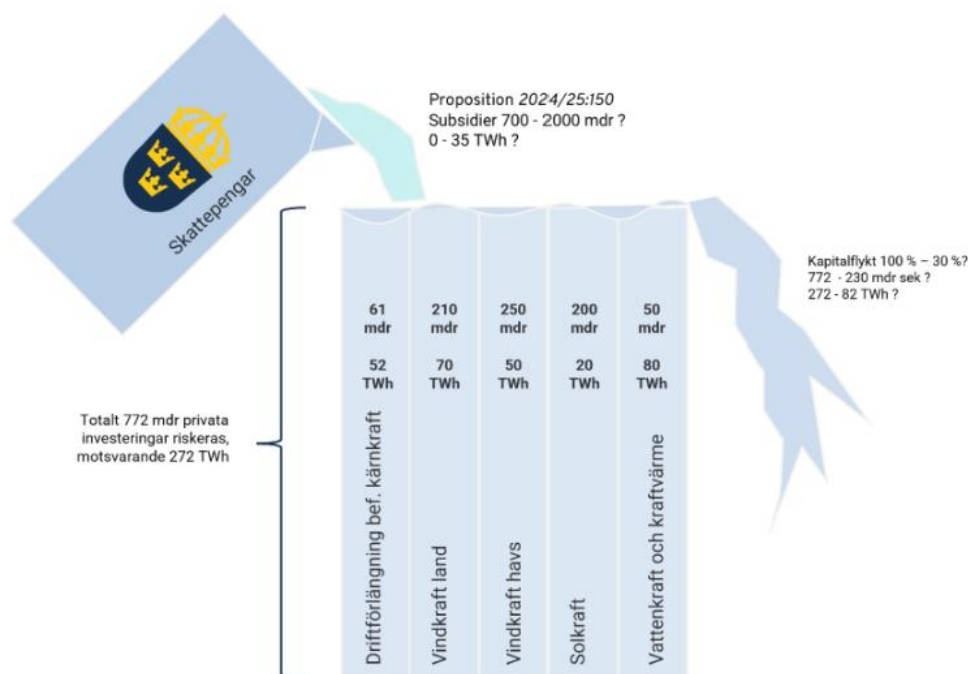
¹⁴ [Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem, SOU 2024:89](#).

¹⁵ [Investeringsvilja i gröna projekt i Sverige \(april 2025\)](#).

¹⁶ [Kvartalsstatistik](#), Green Power Sweden..

¹⁷ [World Energy Investment 2024 – Analysis](#), IEA.

Figur 2: Potentiella flykten av privat kapital från Sverige

Källa: Riktade stöds potentiella påverkan på olika kraftslag, källa Sigholm

Den nedtrappning vi ser både sett till faktisk utbyggnad och gjorda investeringar i vindkraft är oroande. I förlängningen menar vi att nedtrappningen av investeringar påverkar Sveriges internationella konkurrenskraft, eftersom elektrifieringen riskerar att ske utanför landets gränser, på bekostnad av jobbtillfällen och skatteintäkter.

Kapitel 9 Tillgång till transparent data är nödvändigt för framtidens elnät

Utredningen framhåller¹⁸ att det finns ett behov av att förbättra tillgången till data för elmarknadsaktörer och bedömer att det är viktigt av flera skäl. Green Power Sweden är helt eniga med utredningens bedömning och menar att mer data stärker konkurrensvillkoren, möjliggör för mer flexibilitet i systemet och gör oss mer effektiva över lag.

Green Power Sweden menar också att datatillgängligheten i Sverige är betydligt sämre än hos våra nordiska grannar. Tillgängligheten till data bör i stor mån styras av aktörernas önskemål, för att vara ändamålsenliga. Green Power Sweden har också

¹⁸ [Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? SOU 2025:47](#), s. 615.

noterat önskemål från medlemmar som är direkt kopplade till data och datatillgänglighet.

Sverige behöver en portal för anslutningsförfarande och kapacitetskartor

Green Power Swedens medlemmar har vid ett flertal tillfällen framfört att hanteringen av anslutningsförfarandet behöver utvecklas i Sverige. För aktörer verksamma i exempelvis Finland finns det möjlighet att följa sitt ärende via en portal. Portalen visar status för projektets anslutningsförfarande vilket ger en tydlig insyn i en kritisk projektdel. Samma ärende hanteras i Sverige via epost.

Till detta menar vi också att Sverige är i behov av data i form av kapacitetskartor. Sådan data möjliggör för enklare planering och säkerställer att projekt i en tidig fas kan väga platsernas totala för- och nackdelar mot varandra.

Beakta säkerhetsläget – men gör det enkelt

Green Power Sweden vill poängtera att mer tillgängliga data också potentiellt ökar risken för vårt elnät. Datatillgängligheten måste därför ta hänsyn till att den avhandlar en del av vår kritiska infrastruktur och att dataspridningen och dess innehåll inte ska kunna användas för att försämra det svenska välbefinnandet – eller utsättas befolkningen för risker. Vi anser därför att dessa risker måste beaktas genom hela utformningsprocessen.

Stockholm 2025-09-01

Daniel Badman
Vd
Green Power Sweden

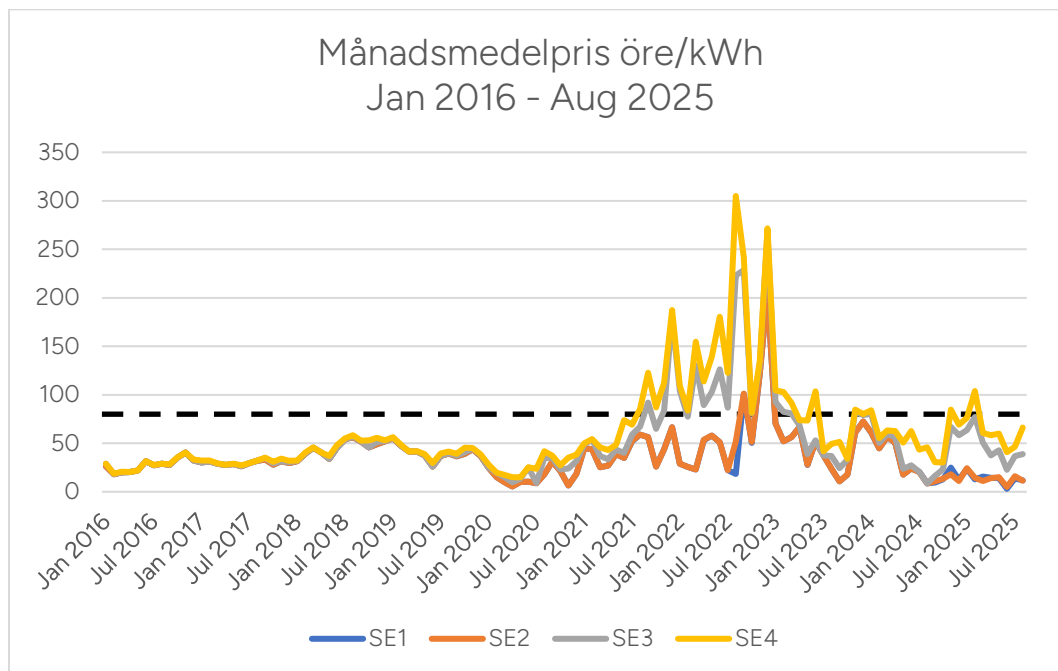
Anton Johansson
Analys- och marknadsansvarig
Green Power Sweden

Bilaga

Risk med statlig riskdelning – en konsekvensbeskrivning

Vi anser att statlig riskdelning i alla dess former måste föregås av en mycket grundlig konsekvensanalys för att inte riskera att den utformas på ett sätt som snedvrider konkurrensvillkoren för produktion utanför stödsystemet. Ett tydligt exempel på ineffektiv kapitalallokering var regeringens första förslag av "strike-price" på differenskontrakt avseende finansiering och riskdelning av ny kärnkraft. Förslaget var 80 öre per kWh, ett förslag som är betydligt högre än elpriser på marknaden. Figuren nedan illustrerar strike-price på 80 öre/kWh i form av en streckad linje.

Figur 1: historiska elpriser Sveriges fyra elområden 2016–2025

Källa: [Statistik & fakta om elpriser och elmarknaden i Sverige | Elbruk.se](#), värden är inte justerade för prisutveckling

Figuren visar att endast 51 månadsmedelpris av totalt 464 är i linje med eller över 80 öre per kWh, detta representerar 11 procent av observationerna. Det betyder att resterande 413 observationer eller 89 procent, är under det föreslagna "strike-price". I praktiken betyder det att merparten av driften skulle finansieras med skattemedel. Det kan tilläggas att resultaten blir ännu mer talande om år 2022 exkluderas ur analysen, året då bortkopplingen av rysk gas till Europa var ett faktum och elpriserna sköt i höjden. Exkluderas 2022 är priset över eller i linje med 80 öre/kWh bara ett faktum 3 procent av tiden. Resterande 97 procent hade alltså behövts finansieras

med skattemedel. Exemplet vittnar om riskerna med statlig inbladning som kan få stora konsekvenser både för marknadsaktörer och för skattekollektivet.